

מידעון להורים

בס"ד, ניסן תשפ"ד, פרשת מצורע, שבת הגדול

דברי פתיחה

הרב שרגא פרוכטר, ראש הישיבה

במוצ"ש האחרון חויינו לילה שחייב להיכלל בפיוט החל מהשנה.

בשבועות האחרונים מאז חיסולו של הבכיר מהחיזבאללה ובכל סוף השבוע שעבר, התכונן עם ישראל למתקפה איראנית קשה. הוכרז על השבתת מערכות אזרחיות, ומערכי החירום התכוננו לתרחישים של פגיעות בבסיסי צבא ומקומות בעלי חשיבות לאומית ושלטונית. היה חשש גדול לאזרחים רבים שיצטרכו להתמודד שעות רבות

לבני הישיבה היקרים מאוד והוריהם שלום רב.

לפני מספר ימים יצאנו לחופשת פסח ואני מקווה שאתם מהדרים במצוות "כיבוד אב ואם" כפי שביקשתי. זהו הזמן שכולנו יכולים לעזור להורים לקראת חג הפסח הממשמש ובא.

ברצוני לציין לשבח מאוד את הרמ"ם והבנים בכיתות ז'-ח'-ט'-י' שעסקו בשבועות האחרונים בלימוד הגמרא באינטנסיביות לקראת מבחן ראש הישיבה. ברצוני לציין גם את הרמ"ם של כיתות י'-א'-י"ב שעוסקים בהכנת הבנים לבגרות בגמרא שתתקיים אי"ה באסרו חג השבועות.

דברים חשובים על מלחמת "חרבות ברזל".

מלחמת חרבות ברזל. לקראת סיום ההגדה בנוסח אשכנז מופיע פיוט של האמורא ינאי. ינאי חי בארץ ישראל סמוך לחתימת התלמוד והיה רבו של רבי אלעזר הקליר. כך נפתח הפיוט:

וּבְכֹן וַיְהִי בְחֻצֵי הַלְיָלָה

אָז רוּב נְסִים הִפְלֵאתָ בְּלְיָלָה,

הפיוט מתאר כעשרים ניסים דרמטיים שה' יתברך עשה לישראל במהלך הדורות בשעות הלילה.

בממ"דים". למשך מספר ימים ירד ב"ה מפלס המחלוקת וקברניטי העם היו עסוקים בהכנות לפתיחת מלחמה מול אירן. 2

במוצאי השבת- נדדה שנת המלך.... לפי חז"ל המלך הוא מלכו של עולם. וגם אז הלילה היה סמוך לחג הפסח.

כשעה לאחר צאת השבת יצאה ההתקפה נגד ישראל לדרך. למעלה מ-400 כטב"מים, טילי שיוט, טילי קרקע אוויר וטילים בליסטיים עשו דרכם לישראל **עמוסים ב-60 טון חומר נפץ.**

אחת מחמש המילים המובילות במנוע החיפוש גוגל בלילה הזה הייתה "תהילים". מיליונים בישראל היו מחוברים למסכים ולסידור. רואים את השמים מוארים, שומעים אזעקות, מקבלים דיווחים ומתפללים לישועה.

בחסדי השם זכינו לנס גדול מאוד. "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו וה' יתברך מצילנו מידם" !!!

חיל האוויר, מערך ההגנה הרב שכבתי, בנות בריתנו וכוחות נוספים זכו בחסדי ה' להצלחה כבירה. אף יהודי לא נשרט! זכינו לחוות נס בסדר גודל תנ"כי !!! נס בבחינת "אראנו נפלאות", ממש ניסי יצי"מ.

במקומות רבים הוסיפו ביום ראשון את "מזמור לתודה" על פרקים שאנו אומרים מתחילה הלחימה.

איננו יודעים מה ילד יום. 133 חטופים עדין בשבי, הפעולה ברפיח טרם התחילה, החזית הצפונית לא מראה סימני רגיעה ואתמול נפצעו 18 חיילים ואזרחים בגזרה. אנו מתפללים שיקויים בנו הכתוב במיכה: "כִּי־מִי־צִאֲתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת" !!!

נמשיך את הכניסה לחג הגאולה בצורה הטובה ביותר בין אדם למקום ובן אדם לחברו כדי להיות ראויים וזכאים לסייעתא דשמיא גדולה במלחמה ובמאבק מול אויבנו הרעים.

לאחר הפסח אנו חוזרים לפחות מחודשיים של לימוד עד סוף השנה. קופה עשירה באירועים ובמטלות לימודיות אך קצרה בזמן. בני כיתות י' יהיו עסוקים בסיומי הערכות חילופיות שמעניקים להם ניקוד של 30% בבגרויות. בני י"א – י"ב יהיו עסוקים בבחינות מסכמות ובבחינות בגרות. בני חטי"ב יתמודדו עם מבחנים מסכמים שנתיים במספר מקצועות. המון עבודה בתקופה קצרה. תנוחו בפסח כדי לעבור את החודשים הבאים מתוך עוצמה והרבה כוח. כדאי לנצל את הזמן ולהיערך נכון למשימות.

עשרת ימי תשועה – אנו מתכוננים לאירועי יום השואה, יום הזיכרון לחללי צה"ל וליום העצמאות. בערב יום הזיכרון נערוך אי"ה טקס משמעותי מאוד לע"נ של בוגרינו שנהרגו בקרבות במלחמה הנוכחית – "חרבות ברזל".

פרשת מצורע

פרשת מצורע עוסקת בחטא לשון הרע. מותר האדם מן הבהמה – הוא כוח הדיבור. האדם נקרא "מדבר" משום שזהו החלק העיקרי שמבדיל את האדם מכל יצירה אחרת של הבורא.

התורה מחמירה מאוד בעונשו של מדבר לשון הרע – המצורע משולח מחוץ לשלש מחנות שנאמר: "בָּדַד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ" (ויקרא יג, מו).

"בדד ישב מחוץ למחנה מושבו", המצורע צריך לצאת מהקהל, הוא חייב לשבת בדד כדי לכפר על מעשהו החמור – מהו המעשה? כך דרשו חז"ל במסכת ערכין (טז): שהעונש שמקבל המצורע, זו מידה כנגד מידה "בָּדַד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ" – "הוא הבדיל בין איש לרעהו בין איש לאשתו בזה שהוא דיבר לשון הרע על אחד מהם, לפיכך אמרה תורה בדד ישב".

בנים יקרים.

כמה פעמים ביום אנחנו לא שמים לב
ופוגעים בחברים, בהורים ובמורים?
כמה פעמים אנחנו משתלחים בחברינו
בצורה כזו, שהחבר לא יכול להראות
את עצמו בכיתה מס' ימים?
בואו ונדבר רק טוב.....

בפרשתנו במדרש רבה מובא:
(ויקרא טז, ב)

מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר
בעירות הסמוכות לצפורי והיה
מכריז ואומר "מאן בעי למיזבן סם
חיים?"... שמע [רבי ינאי] דמכריז,
קרא ר' ינאי לאותו רוכל ואמר לו
הראני נא אותו סם חיים שאתה
מוכר. הוציא לו ספר תהלים הראה
לו פסוק: "מי האיש החפץ חיים".

מה כתיב בתריה? "נצור לשונך מרע... סור מרע ועשה טוב"... אמר רבי ינאי כל ימי הייתי
קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע איך הוא פשוטו, עד שבא רוכל זה והודיעו "מי האיש
החפץ חיים". לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם: "זאת תהיה תורת המצרע...
תורת המוציא שם רע".

צריך להבין, מה חידש אותו רוכל לר' ינאי בפסוק זה מה שלא ידע קודם לכן??

מסביר המהר"ל כי החידוש שנתחדש לר' ינאי על ידי הרוכל בפסוק זה, ששמירת הלשון
איננה רק סגולה לחיים, אלא היא **עצמיות החיים** ממש, כי הדיבור הוא חיותו של האדם,
והפוגם בכוח הדיבור נוטל את כוח החיות שלו.

הקשר שבין כוח הדיבור לחיותו של האדם מופיע בספר בראשית בפסוק: "וַיִּצְרֶה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָם הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" (בראשית ב, ז), ואונקלוס מתרגם "נפש חיה" - "רוח ממללא" (רוח מדברת). הדיבור הוא המחבר בין הגוף

ובין הנשמה, וזו הנפש החיה שבאדם. וע"כ נקרא האדם בשם "מדבר", כי זה כל מהותו ושורש חיותו, וזוהי מעלתו משאר בעלי החיים.

5

נמצא שכאשר האדם פוגם בכוח הדיבור, הוא מקלקל את כל אבריו, וכן אמרו חז"ל: "זאת תהיה תורת המצרע" – הה"ד "אל תתן את פיה לחטאי את בשרך" (קהלת ה, ה), שע"י החטא של הפה הוא מחסר את כל בשרו, כי הדיבור אינו דבר פרטי של הפה, אלא הוא מהות של כל האדם.

זהו חידושו של אותו רוכל, "מאן בעי סם החיים - נצור לשונך מרע", כי הלשון הוא החיים של האדם. אם האדם ישמור את לשונו שהוא החיים - הוא נקרא חי, אך אם האדם הוא בעל לשון הרע – איך יהיו לו החיים!?

ולכן מי שמדבר לשון הרע לוקה בצרעת, כי מצורע חשוב כמת, כמו שנאמר: "אל נא תהי כמת" (במדבר יב, יב), ומפרש רש"י שמצורע חשוב כמת. וזהו מידה כנגד מידה, כיון שהזא פגע בכוח הדיבור שהוא חיותו של האדם – לכן אבד את מקור חיותו, וטומאתו היא כטומאת המת.

אך אם נתבונן יש ללמוד נקודה נוספת מדברי הרוכל בפסוק, "מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע... סור מרע ועשה טוב". ישנה כאן הדגשה לא רק על שלילת הרע, אלא גם עשיית הטוב, וכך דורשת הגמ' בעבודה זרה (יט, ע"ב): "**שמא יאמר אדם, נצרתי לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, אלך ואתגרה בשינה? (=אלך לישון ואז לא אוכל לדבר רע) תלמוד לומר 'סור מרע ועשה טוב', אין טוב אלא תורה, שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם, תורת אל תעזבו'** (משלי ד, ב). (= כלומר, לא מספיק שהאדם ישן ונמנע ממעשה העבירה, אלא תפקידו של האדם הוא לעשות טוב בפועל).

פירושם של דברים, כיון שכוח הדיבור הוא כוח חיותו של האדם, אין די בכך שישמור את פיו ולשונו מדבר מרמה, אלא עליו להשתמש בכוח הדיבור ל-"ועשה טוב" ואין טוב אלא תורה שנאמר "כי לקח טוב". וע"כ צריך האדם להוציא את דברי התורה בפיו, ולא מספיק רק שיהיו במחשבה. וכן אומרת הגמ' בעירובין (נד, ע"א), "אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים ביך ותוריך חיי (= פתח פיך ותקרא, פתח פיך ותשנה, כדי שתתקיים בך ותאריך ימים), שנאמר 'כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא' – אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה". אין מספיק ללמוד תורה ע"י המחשבה; צריך להוציא את דברי התורה בכוח הדיבור שהיא חיותו, ועל זה מובטח לו אריכות ימים ושנים כפי שנאמר: "כי היא חייך ואורך ימין" (דברים ל, כ).

בנים יקרים ואהובים –

כולנו צריכים לזכור תמיד ובמיוחד בתקופה זו של פילוג בעם – כוחנו בפינו, כוחנו באחדותנו!!!!

בואו ונפסיק לדבר רע, בא נפסיק לרכל, בא נפסיק לפגוע אחד בשני, ורק אז נוכל להתעצם ולשמור על עם ישראל שימשיך לשבת בארץ ישראל ויעסוק בתורת ישראל.

כל אחד מאיתנו יקפיד קצת יותר ממה שהקפדנו עד היום, נחשוב פעמיים לפני שנוציא דברים מפינו, נחשוב פעמיים לפני שאנו עונים בשעת כעס, ובע"ה אם אנחנו נעשה מאמץ בעניין זה, נראה את הטוב שבתוכנו ואת חצי הכוס המלאה, אז – בע"ה נמשיך לעלות מעלה בכל מעשינו ונהיה מוכנים יותר לקבל את מידותיו של ה' יתב' – "מה הוא רחום אף אנחנו...מה הוא חנון...." לזואי שנידבק במידותיו של ה', אנחנו מסוגלים וב"ה זה בכוחנו.

ומשהו על **ברכת האילנות** שמרכים החל מר"ח ניסן:

6

אנו עומדים בחודש הגאולה – חודש ניסן. ההלכה ידועה שכאשר אדם יוצא בחודש ניסן ורואה 2 אילנות עם פירות בתחילת צמיחתם, צריך לברך את ברכת האילנות.

ברצוני לכתוב מס' מילים על חשיבות ברכת האילנות כפי שקיבלתי מחברי הטוב הרב נויבירט זצ"ל.

למהותה של ברכת האילנות

אביב הגיע, פסח עוד מעט בא וכבר רואים את הפריחות היפות ברחבי הארץ ומתחילים להריח את ריחות האביב המשכרים. חז"ל תקנו ברכת מיוחדת לאביב, ברכה המשבחת את הקב"ה על יפי הבריאה, ברם ברכה זו נאמרת על פריחת עצי פרי בלבד.

מקורה של ברכת האילנות מופיע בגמרא במסכת ברכות דף מ"ג ב' וכן סיכם זאת רבי יוסף קארו, מחבר ה"שלחן ערוך": "היוצא בימי ניסן וראה אילנות שמוציאין פרח, אומר: ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם". (שלחן ערוך, אורח חיים רכ"ו א').

מה עניינה של ברכה זו??? מדוע ניתקנה היא דווקא על עצי פרי ולא על פריחות אחרות, אשר הן לא פחות יפות במראה שלהן??

דומני שהדבר קשור בענייניו של חודש ניסן, חודש הגאולה. אנו נוהגים להזכיר בכל יום את החזון הציוני של הגאולה והשיבה לארץ מולדתנו, המתבטא במטבע התפילות והברכות. אחד המקומות בהן מתבטא חזון זה הינו בברכה מעין שלש אותה נברך לאחר אכילת מיני מזונות, פירות משבעה המינים או יין. אך, נוסח הברכה הוא בעייתי לכאורה. תמציתו של החזון לחזור לארצנו מסתכם ברצון של אכילה מפירות הארץ – "והעלנו לתוכה ושמחנו בבניינה ונאכל מפריה ונשבע מטובה". אכן פירותיה של הארץ טובים ועסיסיים אבל האם בכך מתמצה כל החזון הציוני – אכילת פירות??

למען האמת, נוסח זה הטריד גם את הראשונים ולכן היו שפסקו שאין לאומרו, כמופיע בטור (או"ח ר"ח): "וכתב (הסמ"ג) עוד ויש אומרים "ונאכל מפריה ונשבע מטובה" ואין לאומרו, שאין לחמוד הארץ רק בשביל פריה וטובה אלא לקיים מצות התלויות בה... וא"א הרא"ש ז"ל לא היה אומר".

למרות המתנגדים, נפסקה ההלכה לומר את המילים "ונאכל מפריה ונשבע מטובה" בתוך מטבע הברכות. את הסיבה לכך מביא הב"ח בפירושו על המקום. בכל מקום בעולם, נצרכים תנאי סביבה מתאימים על מנת לגדל עצים – אור, מים, אדמה, זרעים וכו'. יש מקום אחד בעולם בו תנאים אלו אינם מספקים. המקום המיוחד הוא ארץ ישראל והתנאי ההכרחי הנוסף הנצרך לגידול עצים הינו – מציאותה של השכינה. ללא השכינה האלוקית, עץ לא יגדל כאן בארץ: "והשמתי אני את הארץ ושממו עליה איביכם הישבים בה" (ויקרא כ"ו ל"ב). חז"ל דרשו ש"כאשר נגלה מה' ארץ, תגלה איתנו גם השכינה שהרי 'גלו ישראל – גלתה שכינה עמהם' ומסיבה זו, עץ לא יצמח בארץ בכל תקופה הגלות. רעיון זה הפך לעובדה היסטורית מרתקת. אף על פי שארץ ישראל הייתה אבן שואבת לכל הדתות, הם לא הצליחו להתיישב עליה כראוי ובמשך אלפיים שנה שמרה הארץ אמונים לבניה.

ידועים תיאוריו של מארק טווין ממסעו לארץ הקודש בשנת

1867: " מבין כל הארצות המכוערות שבעולם,

ארץ ישראל היא האלופה. ההרים

חשופים, הגבעות קרחות, העמקים הם ישימון

כעור ודל צמחייה. זוהי ארץ חרבה ומקוללת, יריחו

נשארה תל הריסות כפי שהשאיר אותה יהושע בן נון. נצרת

היא עיר נידחת, ירושלים עלובה וקודרת, שורצת מצורעים, נכים וחובבי בקשישים נצחיים ותושביה בלויי סחבות ומצחינים, עמוסים בזבובים ופרעושים והבעת פניהם מטומטמת." (מסע תענוגות לארץ הקודש).

אם החורבן בא לידי ביטוי בהיעלמותם של עצי פרי מארץ הקודש, ממילא הסימן המובהק ביותר לתחילתה של הגאולה, הינה פריחתם המחודשת של עצים על אדמת ישראל, וכפי שתיארו זאת חז"ל במסכת סנהדרין

צ"ח: "ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר: ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי כי קרבו לבא" ומסביר שם רש"י - "כשתיתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרבו הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר". אם עצים פורחים כאן בארץ ואפילו הנגב פורח - ממילא זו אינדיקציה שהשכינה שבה לציון והגיע זמננו לשוב הביתה.

כאמור, מציאות השכינה הינה תנאי הכרחי לצמיחתם של עצים בארץ ישראל. ממילא מסביר הב"ח, זוהי תמצית הכמיהה בחזון הגאולה: " הלא קדושת ארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ וכו'. ועל כן, ניחא שאנו מכניסים בברכה זו 'ונאכל מפריה ונשבע מטובה', כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובה". אם העצים ניזונים מן השכינה, ממילא גם בכל פרי ספוגה השכינה ובנוסף לויטמינים הרגילים המצויים בכל מקום בעולם, נושאים פירות ארץ ישראל בתוכם גם את ויטמין SH - ויטמין השכינה!

לזה אנו כמהים בתפילותינו, לחיבור בין אדם, אדמה ואלוקים, חיבור אשר הוא תמצית החיים על אדמת ישראל כפי שאנו מזכירים בקריאת שמע פעמיים ביום - "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: וּנְתַתִּי מִטֶּר אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרָה וּמִלֶּקֶחַשׁ וְאֶסַּפְתִּי דָגְנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהַרְךָ: וּנְתַתִּי עֵשֶׂב בְּשֶׂדֶךָ לְבַהֲמֹתֶךָ וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ:"

עם תחילתו של חודש ניסן, יוצאים אנו לשדות ולגנים, רואים את פריחת העצים ומתחייבים בברכת האילנות. מטרת הברכה, בפרט היום במדינת ישראל בה זכינו להיות "עם חופשי בארצנו", הינה לעצור לרגע, לזכור את ההיסטוריה של ארץ ישראל ולהודות לקב"ה שזכינו לגדול בדור בו עצים הצומחים בארץ הינו דבר המובן מאליו ופירותיה הקדושים של הארץ מעטרים את השווקים בארץ ובעולם.

אשרינו שזכינו. בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל, במהרה בימינו. אמן.

אוהבכם ומוקירכם מאוד
שבת שלום, חג שמח ובשורות טובות לכולם
שרגא פרוכטר - ראש הישיבה

